EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 2.3.2021
COM(2021) 100 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

om förhandlingar rörande det tillträde företagen från unionen har till marknaden i tredjeland inom de områden som omfattas av direktiv 2014/25/EU

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

om förhandlingar rörande det tillträde företagen från unionen har till marknaden i tredjeland inom de områden som omfattas av direktiv 2014/25/EU

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING ... 2
2. PLURILATERALA OCH MULTILATERALA FÖRHANDLINGAR ... 3
   2.1. WTO:S AVTAL OM OFFENTLIG UPPHANDLING ... 3
      2.1.1. Det reviderade avtalet om offentlig upphandling ... 3
      2.1.2. Översikt över nuvarande räckvidd enligt det reviderade avtalet om offentlig upphandling ... 4
      2.1.3. Anslutning av nya medlemmar ... 4
   2.2. WTO:s allmänna tjänstehandelsavtal (Gats) ... 7
3. EU-AVTAL MED KAPITEL OM OFFENTLIG UPPHANDLING ... 7
   3.1. Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ... 7
   3.2. Bilateralt avtal med Schweiz ... 7
   3.3. Kapitel om upphandling i stabiliserings- och associeringsavtal inom ramen för EU:s utvidgningspolitik ... 8
   3.4. Kapitel om upphandling i avtal inom ramen för grannskapspolitiken ... 9
      3.4.1. Ukraina, Moldavien och Georgien ... 9
      3.4.2. Armenien ... 9
   3.5. Övriga EU-avtal med åtaganden om offentlig upphandling ... 9
      3.5.1. Andiska gemenskapen (Colombia, Peru och Ecuador) ... 9
      3.5.2. Kanada ... 10
      3.5.3. Centralamerika ... 10
      3.5.4. Irak ... 10
      3.5.5. Japan ... 10
      3.5.6. Kazakstan ... 11
      3.5.7. Sydkorea ... 11
      3.5.8. Singapore ... 11
      3.5.9. Vietnam ... 12
      3.5.10. Förenade kungariket ... 12
4. PÅGÅENDE BILATERALA FÖRHANDLINGAR OCH AVTAL SOM INTE UNDERTECKNATS ÄN ... 12
5. SLUTSATSER ... 13

1. INLEDNING

Denna rapport läggs fram för rådet i enlighet med artiklarna 85[1] och 86[2] i direktiv 2014/25/EU (nedan kallat *försörjningsdirektivet*) om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (nedan kallade *försörjningssektorer*)[3]. En tidigare rapport utfärdades av kommissionen 2009[4], på grundval av liknande rapporteringskrav enligt direktiv 2004/17/EG. I denna rapport presenteras den huvudsakliga utvecklingen sedan 2009 när det gäller det tillträde företagen från unionen har till upphandlingsmarknaden i tredjeland inom de områden som omfattas av försörjningsdirektivet[5] och öppnandet av tjänstekontrakt i tredjeland.

Närmare bestämt redogör rapporten för de framsteg som har gjorts med att öppna upp tillträdet för företag från unionen till upphandlingsmarknaden i tredjeland sedan de nya medlemmarna anslöt sig till Världshandelsorganisationens (WTO) avtal om offentlig upphandling[6]. Dessutom innehåller rapporten information om resultaten av bilaterala och regionala handelsförhandlingar om tillträde för företag från unionen till upphandlingsmarknaden i tredjeland inom försörjningssektorerna. I de årliga genomföranderapporterna ger kommissionen en övergripande sammanfattning av hur genomförandet av de olika frihandelsavtalen fortskrider[7].

Försörjningsdirektivet är tillämpligt på tre olika enhetskategorier (upphandlande myndigheter, offentliga företag och privata företag med särskilda rättigheter eller ensamrätt). Privata företag med särskilda rättigheter eller ensamrätt omfattas därmed likaså av försörjningsdirektivet. Principen att tillämpa upphandlingsregler på privata företag som är verksamma inom försörjningssektorerna är dock inte något som delas i hela världen. Till följd av detta kan tillträde till upphandling för privata företag som är verksamma inom försörjningssektorerna inte alltid förhandlas med tredjeländer, och Europeiska unionen har enbart gjort begränsade internationella åtaganden (avtal om offentlig upphandling och frihandelsavtal) på detta område.

---

[1] Följande fastslås i artikel 85.5 i direktiv 2014/25/EU: ”Senast den 31 december 2015 och därefter varje år ska kommissionen varje år lämna en rapport till rådet om de framsteg som gjorts i de multilaterala och bilaterala förhandlingarna rörande det tillträde företagen från unionen har till marknaderna i tredjeländer inom de områden som omfattas av detta direktiv, om resultatet av dessa förhandlingar och om det faktiska genomförandet av alla ingångna avtal.”

[2] Följande fastslås i artikel 86.2 i direktiv 2014/25/EU: ”Kommissionen ska senast den 18 april 2019 och regelbundet därefter rapportera till rådet om öppnandet av marknaden för tjänstekontrakt i tredjeländer och om hur förhandlingarna framskrider med dessa länder, särskilt inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO).”

[3] Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG.

[4] KOM(2009) 592 slutlig: Rapport från kommissionen om förhandlingar rörande det tillträde företagen från gemenskapen har till marknaden i tredjeland inom de områden som omfattas av direktiv 2004/17/EG, KOM(2009) 592 slutlig, 28.10.2009. Rapporten utarbetades i enlighet med artiklarna 58 och 59 i direktiv 2004/17/EG.

[5] I artikel 1.2 i direktiv 2014/25/EU anges följande: ”Med upphandling avses i detta direktiv en eller flera upphandlande enheters anskaffning genom varu-, byggentreprenad- eller tjänstekontrakt av byggentreprenader, varor eller tjänster från ekonomiska aktörer som utvalts av dessa upphandlande enheter, förutsatt att byggentreprenaderna, varorna eller tjänsterna är avsedda för utövande av någon av de verksamheter som avses i artiklarna 8–14.”

[6] Till skillnad från WTO:s multilaterala handelsavtal, som är bindande för samtliga WTO-medlemmar, är det plurilaterala avtalet om offentlig upphandling enbart bindande för de WTO-medlemmar som har godkänt detta. Det innebär att avtalet om offentlig upphandling inte för med sig vare sig skyldigheter eller rättigheter för de WTO-medlemmar som inte har godkänt det.

[7] Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om genomförandet av frihandelsavtalen 1 januari 2016–31 december 2016, COM(2017) 654 final. Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om genomförandet av frihandelsavtalen 1 januari 2017–31 december 2017, COM(2018) 728 final. Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om genomförandet av frihandelsavtalen 1 januari 2018–31 december 2018, COM(2019) 455 final. Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om genomförandet av EU:s handelsavtal 1 januari 2019–31 december 2019, COM(2020) 705 final.

2. PLURILATERALA OCH MULTILATERALA FÖRHANDLINGAR

2.1. WTO:S AVTAL OM OFFENTLIG UPPHANDLING

Avtalet om offentlig upphandling är just nu det enda rättsligt bindande avtalet inom WTO om offentliga upphandlingar. Det är ett plurilateralt avtal som förvaltas av en kommitté för offentlig upphandling.

För närvarande är 21 WTO-medlemmar parter i avtalet om offentlig upphandling, däribland Europeiska unionen och dess medlemsstater (som räknas som en part). Det reviderade avtalet om offentlig upphandling undertecknades den 30 mars 2012 och trädde i kraft den 6 april 2014[8]. Det reviderade avtalet om offentlig upphandling gör det möjligt att ytterligare öppna upp de offentliga upphandlingsmarknaderna för parterna i avtalet om offentlig upphandling.

2.1.1. Det reviderade avtalet om offentlig upphandling

Parterna i avtalet om offentlig upphandling (nedan kallade *avtalsparterna*) genomförde en fullständig revidering av både texten i avtalet om offentlig upphandling och åtagandena om marknadstillträde enligt avtalet. Det reviderade avtalet är klarare och öppnare och säkerställer lika villkor vid avtalsparternas upphandlingsförfaranden för leverantörer, varor och tjänster.

Det reviderade avtalet om offentlig upphandling består av följande två delar: a) en juridisk text med regler om principer och förfaranden som avtalsparternas upphandlande enheter måste tillämpa och b) varje parts förteckningar över omfattning (bilagorna till tillägg I). Avtalsparternas förteckningar över omfattning är uppdelade i sju bilagor som omfattar centrala offentliga enheter, regionala och lokala offentliga enheter, övriga enheter[9], varor, tjänster, byggtjänster och allmänna anmärkningar. Bilagorna avgör i vilken utsträckning upphandling av varor och tjänster (inbegripet byggtjänster) bland de olika upphandlande enheter som tillhör en viss avtalspart är öppen för deltagande av ekonomiska aktörer med ursprung i de övriga avtalsparterna. Om en sådan upphandlande enhet omfattas av en avtalsparts bilaga måste den tillämpa de regler som fastställs i det reviderade avtalet om offentlig upphandling när det gäller upphandling av varor och tjänster.

Åtagandet om ytterligare förhandlingar fastställs i det reviderade avtalet om offentlig upphandling. Såsom föreskrivs i artikel XXII.7 i det reviderade avtalet om offentlig upphandling måste avtalsparterna genomföra ytterligare förhandlingar i syfte att förbättra avtalet, successivt minska och avskaffa diskriminerande åtgärder och uppnå största möjliga utvidgning av avtalets räckvidd för alla parter på grundval av ömsesidighet mellan parterna.

Räckvidden är inte enhetlig, i och med att det varierar från land till land när det gäller i vilken utsträckning försörjningsupphandlingar är öppna för deltagande av avtalsparternas ekonomiska aktörer, och den är föremål för undantag och begränsningar som är grundade på ömsesidighet.

---

[8] Artikel XXIV.9 i den tidigare versionen av avtalet om offentlig upphandling (1994 års avtal om offentlig upphandling, undertecknat den 15 april 1994 och i kraft sedan den 1 januari 1996) gjorde det möjligt för parterna att ändra avtalet med hänsyn till bland annat de erfarenheter som vunnits av dess tillämpning. Den 15 december 2011 nådde parterna i 1994 års avtal en politisk överenskommelse på ministernivå om resultaten av respektive förhandlingar. Den politiska överenskommelsen bekräftades av kommittén för offentlig upphandling den 30 mars 2012 genom antagandet av ett beslut om förhandlingsutgången. Genom beslutet, som innefattar protokollet om ändring av avtalet om offentlig upphandling (nedan kallat *protokollet*), förklarade parterna till 1994 års avtal att protokollstexten är giltig och lämnade det till deras godkännande. Protokollet om ändring av avtalet om offentlig upphandling godkändes av rådet på Europeiska unionens vägnar. (2014/115/EU: Rådets beslut av den 2 december 2013 om ingående av protokollet om ändring av avtalet om offentlig upphandling).

[9] Enheter som är verksamma inom försörjningssektorerna.

2.1.2. Översikt över nuvarande räckvidd enligt det reviderade avtalet om offentlig upphandling

Omförhandlingen av avtalet om offentlig upphandling ledde till en framgångsrik och flexibel utvidgning av parternas åtaganden om marknadstillträde, på grundval av principen om ömsesidighet. Enligt WTO:s sekretariat skulle de ytterligare marknadstillträdena leda till uppskattningsvis 80–100 miljarder US-dollar i årliga vinster när det gäller möjligheter till marknadstillträde för parternas företag[10].

Den ytterligare marknadstäckningen för enheter och varor, tjänster och byggtjänster, vilka är införlivade i parternas förteckningar över omfattning som tillhör det reviderade avtalet om offentlig upphandling, motsvarar överlag nya möjligheter till marknadstillträde för EU:s ekonomiska aktörer.

EU:s marknadsöppnande enligt avtalet om offentlig upphandling är det mest omfattande. I fall där avtalsparter erbjuder begränsat marknadstillträde försöker Europeiska unionen säkerställa ömsesidighet genom att införa reservationer i marknadstäckningen, så att den motsvarar begränsningarna i övriga parters marknadstäckning. Exempelvis tillämpas sådana reservationer på Förenta staterna, Kanada, Japan, Korea, Australien och Nya Zeeland. De flesta av reservationerna rör försörjningssektorerna (dvs. el, dricksvatten, hamnar och järnvägar) i fall där övriga parters räckvidd är mer blygsam än EU:s.

2.1.3. Anslutning av nya medlemmar

Europeiska unionen har gett sitt stöd nya medlemmars anslutning till avtalet om offentlig upphandling och kommer att fortsätta att göra det i syfte att ytterligare öppna upp upphandlingsmarknader i tredjeländer. Deltagandet i avtalet om offentlig upphandling har ökat kontinuerligt under de senaste åren. Det har lett till en ytterligare utvidgning av marknadstäckningen, även när det gäller försörjningsupphandlingar.

Europeiska unionen har, sedan den senaste rapporten, utvidgats ytterligare, vilket ökar nivån på EU:s räckvidd enligt avtalet om offentlig upphandling. Kroatien anslöt sig till Europeiska unionen den 1 juli 2013. Till följd av detta utvidgades EU:s anbud med avseende på avtalet om offentlig upphandling till att inbegripa Kroatien från och med den 1 juli 2013. EU:s föreslagna ändringar av EU:s tillägg antogs av kommittén för offentlig upphandling vid ett formellt möte den 27 juni 2013[11].

2.1.3.1. Armenien

Armenien ansökte om anslutning till avtalet om offentlig upphandling i september 2009. Armenien lämnade därefter in ett reviderat anbud i april 2010 och ett slutligt anbud i september 2010. I augusti 2011 lämnade Armenien in en anslutningshandling, efter det att kommittén om offentlig upphandling hade fattat ett beslut. 1994 års avtal om offentlig upphandling trädde i kraft för Armenien den 15 september 2011. Armenien har även ratificerat det reviderade avtalet om offentlig upphandling, vilket trädde i kraft för Armenien den 6 juni 2015.

Armeniens åtaganden enligt det reviderade avtalet om offentlig upphandling inbegriper försörjningsupphandlingar. De tröskelvärden som har fastställts är 400 000 SDR[12] för varor, 400 000 SDR för tjänster och 5 000 000 SDR för byggtjänster.

[10] *Report by the Director-General to the Eighth Ministerial Conference of the WTO*, WT/MIN(11)/5, 18 november 2011.
[11] GPA/118, daterad den 27 juni 2013.
[12] Särskilda dragningsrätter.

2.1.3.2. Montenegro

Montenegro ansökte om anslutning till avtalet om offentlig upphandling i oktober 2013 och lämnade in ett första anbud i november 2013. Montenegro lämnade in ett andra reviderat anbud i juni 2014 och därefter det slutliga anbudet i juli 2014. I oktober 2014 antog kommittén för offentlig upphandling ett beslut om att inbjuda Montenegro att ansluta sig till avtalet. Efter att anslutningshandlingen hade lämnats in trädde det reviderade avtalet om offentlig upphandling i kraft för Montenegro den 15 juli 2015.

Montenegro ger avtalsparterna tillgång till upphandling av alla allmännyttiga företag med verksamhet inom samma sektorer (dvs. områdena dricksvatten, el, flygplatser, hamnar, lokaltrafik och järnvägar) som de som har fastställts av Europeiska unionen, och landet tillämpar samma ömsesidighetsgrundade begränsningar som tillämpas av Europeiska unionen gentemot de övriga avtalsparterna. De tröskelvärden som har fastställts är 400 000 SDR för varor, 400 000 SDR för tjänster och 5 000 000 SDR för byggtjänster.

2.1.3.3. Nya Zeeland

Nya Zeeland ansökte om anslutning till avtalet om offentlig upphandling i september 2012. Nya Zeeland lämnade in det slutliga anbudet i juli 2014. I oktober 2014 antog kommittén för offentlig upphandling ett beslut om Nya Zeelands anslutning till det reviderade avtalet om offentlig upphandling. Efter att anslutningshandlingen hade lämnats in trädde det reviderade avtalet om offentlig upphandling i kraft för Nya Zeeland i augusti 2015.

Nya Zeelands åtaganden enligt det reviderade avtalet om offentlig upphandling inbegriper, i bilagan om ”övriga enheter”, fyra statliga företag som är verksamma inom försörjningssektorerna flygtrafik, meteorologiska tjänster, järnvägar och el (Airways Corporation of New Zealand Limited, Meteorological Service of New Zealand Limited, KiwiRail Holdings Limited och Transpower New Zealand Limited). De tröskelvärden som har fastställts är 400 000 SDR för varor, 400 000 SDR för tjänster och 5 000 000 SDR för byggtjänster.

2.1.3.4. Ukraina

Ukraina ansökte om anslutning till avtalet om offentlig upphandling i december 2012. Landet lämnade in det slutliga anbudet i juli 2015. I november 2015 antog kommittén för offentlig upphandling ett beslut om Ukrainas anslutning till det reviderade avtalet om offentlig upphandling. Efter att anslutningshandlingen hade lämnats in trädde det reviderade avtalet om offentlig upphandling i kraft för Ukraina den 18 maj 2016.

Ukraina erbjuder räckvidd i förhållande till ett stort antal försörjningssektorer och har fastställt en vägledande förteckning över enheter som är verksamma inom försörjningssektorerna med hjälp av en definitionsbaserad metod. Ukraina undantar upphandling när det gäller anknutna företag och samriskföretag. De tröskelvärden som har fastställts är 400 000 SDR för varor, 400 000 SDR för tjänster och 5 000 000 SDR för byggtjänster.

2.1.3.5. Republiken Moldavien

Republiken Moldavien ansökte om anslutning till avtalet om offentlig upphandling i januari 2002. Moldavien lämnade in sitt slutliga anbud i maj 2015. I september 2015 antog kommittén för offentlig upphandling ett beslut om Moldaviens anslutning. Efter att anslutningshandlingen hade lämnats in

trädde det reviderade avtalet om offentlig upphandling i kraft för Republiken Moldavien den 14 juli 2016.

Republiken Moldavien erbjuder tillgång till upphandlingar för alla enheter som betraktas som upphandlande myndigheter enligt nationell lagstiftning och är verksamma inom försörjningssektorer såsom dricksvatten, el och/eller värmeenergi (produktion, transport och distribution), hamnar och andra terminalanläggningar, flygplatsanläggningar, lokaltrafik och järnvägstransporter. En vägledande förteckning över enheterna ingår i bilagan. Inga reservationer har angetts. De tröskelvärden som har fastställts är 400 000 SDR för varor, 400 000 SDR för tjänster och 5 000 000 SDR för byggtjänster. Tröskelvärdena för varor och tjänster omfattades dock av en tvåårig övergångsperiod[13].

2.1.3.6. Australien

Australien ansökte om anslutning till avtalet om offentlig upphandling i juni 2015. Landet lämnade in reviderade anbud i september 2016 och juni 2017, och det slutliga anbudet lämnades in i mars 2018. Förhandlingarna om Australiens anslutning till det reviderade avtalet om offentlig upphandling har slutförts, och kommittén för offentlig upphandling antog ett beslut om Australiens anslutning till det reviderade avtalet om offentlig upphandling i oktober 2018. Efter att anslutningshandlingen hade lämnats in trädde det reviderade avtalet om offentlig upphandling i kraft för Australien den 5 maj 2019.

Allmännyttiga tjänster, järnvägar och andra transportrelaterade områden (såsom vägbyggnad och hamnar) ingår i de australiensiska delstaternas och territoriernas ansvarsområden. När det gäller de enheter som förtecknas för Förbundshuvudstadens territorium omfattar det reviderade avtalet om offentlig upphandling inte upphandling av allmännyttiga tjänster. De tröskelvärden som har fastställts är 355 000 SDR för varor, 355 000 SDR för tjänster och 5 000 000 SDR för byggtjänster. Statliga företag i Australien som tycks vara jämförbara med de offentliga företag i EU som Europeiska unionen erbjuder för upphandling om de är verksamma inom försörjningssektorerna vatten, el, hamnar och flygplatser, lokaltrafik och järnvägar (definitionsmetod) omfattas inte när det gäller försörjningssektorerna.

2.1.3.7. Förenade kungariket

Under den övergångsperiod som fastställs i avtalet om utträde mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket[14] (1 februari 2020–31 december 2020) omfattades Förenade kungariket fortsatt av det reviderade avtalet om offentlig upphandling i egenskap av EU-medlemsstat. Den 1 januari 2021, efter övergångsperiodens utgång, anslöt sig Förenade kungariket till det reviderade avtalet om offentlig upphandling som självständig part. Förenade kungarikets slutliga anbud inom ramen för avtalet om offentlig upphandling återspeglar EU:s nuvarande bindningslista enligt det reviderade avtalet om offentlig upphandling i den mån den är tillämplig på Förenade kungariket, inbegripet försörjningssektorerna[15].

[13] Det första året efter anslutningen fastställdes tröskelvärdena för både varor och tjänster till 600 000 SDR. Det andra året efter anslutningen fastställdes värdena till 500 000 SDR. Sedan början av det tredje året efter anslutningen har tröskelvärdena fastställts till 400 000 SDR.

[14] Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, EUT L 29, 31.1.2020, s. 7 (nedan kallat *utträdesavtalet*).

[15] I bilaga 3 (”övriga enheter”) ger Förenade kungarikets slutliga anbud en räckvidd som omfattar upphandlande enheter med verksamhet i försörjningssektorerna, vilket återspeglar unionens förteckning. De vägledande förteckningarna över enheter enligt Förenade kungarikets slutliga anbud inom ramen för avtalet om offentlig upphandling är fortsatt identiska med förteckningarna för Förenade kungariket enligt unionens förteckning.

2.1.3.8. Oavslutade anslutningar

För närvarande har elva WTO-medlemmar formellt inlett anslutningsförfarandet (Republiken Albanien, Förbundsrepubliken Brasilien, Folkrepubliken Kina, Georgien, Hashemitiska konungariket Jordanien, Republiken Kazakstan, Republiken Kirgizistan, Republiken Nordmakedonien, Sultanatet Oman, Ryska federationen och Republiken Tadzjikistan). För närvarande sker dock ingen verksamhet med anknytning till anslutningsprocesserna för Albanien, Georgien, Jordanien eller Oman. Fyra andra WTO-medlemmar har gjort åtaganden i sina WTO-anslutningsprotokoll om att inleda anslutningen till det reviderade avtalet om offentlig upphandling. Dessa medlemmar är Islamiska republiken Afghanistan, Mongoliet, Konungariket Saudiarabien och Republiken Seychellerna.

2.2. WTO:s allmänna tjänstehandelsavtal (Gats)

Artikel XIII.2 i Gats fastställer en rendez-vous-klausul som kräver att ”[m]ultilaterala förhandlingar om statlig upphandling av tjänster skall äga rum enligt detta avtal inom två år efter det att WTO-avtalet har trätt i kraft.”

Europeiska unionen har på grundval av detta krav, som i huvudsak avser upphandling av tjänster av en upphandlande enhet (och således inte är begränsat till leverantörer av allmännyttiga tjänster), lämnat konkreta förslag om att inbegripa en bilaga om offentlig upphandling av tjänster i det plurilaterala avtalet om handel med tjänster som är under förhandling. Förhandlingarna om avtalet om handel med tjänster, som rådet och parlamentet vederbörligen och löpande har informerats om, har hittills inte slutförts och ligger för närvarande på is.

3. EU-AVTAL MED KAPITEL OM OFFENTLIG UPPHANDLING

3.1. Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)

Artikel 65 och bilaga XVI i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (nedan kallat *EES-avtalet*) fastställer att bestämmelserna i försörjningsdirektivet är tillämpliga i Efta-länderna. Norge, Liechtenstein och Island fortsätter att ge företag från unionen tillgång till deras försörjningsupphandlingar, och erbjuder därmed en räckvidd som motsvarar försörjningsdirektivets tillämpningsområde.

Den senaste utvidgningen av EU ägde rum den 1 juli 2013, när Kroatien anslöt sig till Europeiska unionen. Ett land som blir medlem i Europeiska unionen måste även ansöka om att bli part i EES-avtalet[16]. Avtalet om Republiken Kroatiens deltagande i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (nedan kallat *avtalet om utvidgning av EES*) och tre tillhörande avtal[17] undertecknades den 11 april 2014. Avtalet om utvidgning av EES har tillämpats provisoriskt sedan den 12 april 2014.

3.2. Bilateralt avtal med Schweiz

EU och Schweiz har sedan länge förbindelser på området för offentliga upphandlingar som parter i avtalet om offentlig upphandling och ett bilateralt avtal rörande vissa aspekter av offentlig upphandling som slöts 1999. Inom ramen för avtalet om offentlig upphandling reglerades förbindelserna mellan EU och Schweiz av 1994 års avtal om offentlig upphandling fram till den 31 december 2020. När det gäller försörjningssektorerna omfattade de schweiziska åtagandena enligt

[16] Artikel 128 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.
[17] Avtalet om Republiken Kroatiens deltagande i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och tre tillhörande avtal, EUT L 170, 11.6.2014, s. 5.

1994 års avtal enbart offentliga myndigheter och offentliga företag inom följande sektorer: vatten, el, kollektivtrafiksystem (i innerstaden), flygplatser och inhemska hamnar. Den 1 januari 2021 anslöt sig Schweiz till det reviderade avtalet om offentlig upphandling[18], enligt vilket landet kommer att inbegripa posttjänster i bilaga 3.

Det bilaterala avtalet om upphandling[19] kompletterar Schweiz och EU:s åtaganden enligt avtalet om offentlig upphandling. Det går längre än avtalet om offentlig upphandling i och med att EU och Schweiz ömsesidigt ger tillgång till upphandling över tröskelvärdena av varor, bygg- och anläggningsarbeten och tjänster när det gäller både offentliga enheter (offentliga myndigheter och offentliga företag) och privata enheter som bedriver verksamhet på grundval av särskilda eller exklusiva rättigheter på områdena telekommunikation, järnvägar, gas, värme, olja, kol och andra fasta bränslen samt privata företag som bedriver verksamhet på grundval av särskilda eller exklusiva rättigheter på områdena el, dricksvatten, kust- och inlandshamnar, flygplatser och lokaltrafik.

3.3. Kapitel om upphandling i stabiliserings- och associeringsavtal inom ramen för EU:s utvidgningspolitik

Stabiliserings- och associeringsavtal är en del av EU:s stabiliserings- och associeringsprocess. Sedan processen inleddes har Europeiska unionen gradvis slutit bilaterala stabiliserings- och associeringsavtal, inbegripet handelsåtaganden, med var och en av partnerna på västra Balkan:

- Albanien (trädde i kraft 2009).
- Nordmakedonien (trädde i kraft 2004).
- Montenegro (trädde i kraft 2010).
- Serbien (trädde i kraft 2013).
- Bosnien och Hercegovina (trädde i kraft 2015).
- Kosovo* (trädde i kraft 2016)[20].

I och med att målet med stabiliserings- och associeringsavtalen består i att hjälpa berörda partner på västra Balkan att bygga upp kapaciteten att anta och genomföra EU-lagstiftning tolkas de ömsesidiga åtagandena vanligtvis på asymmetrisk grund.

Det är även fallet när det gäller relevanta bestämmelser om upphandling. När stabiliserings- och associeringsavtalet träder i kraft beviljas de ekonomiska aktörerna i det undertecknande landet tillgång till offentliga upphandlingsförfaranden i Europeiska unionen i enlighet med EU:s regler om offentlig upphandling, oavsett om aktörerna är etablerade i Europeiska unionen eller inte. Det gäller även kontrakt inom försörjningssektorerna efter det att det undertecknande landet har antagit den lagstiftning som inför EU:s regler på detta område.

[18] 2012 års avtal om offentlig upphandling trädde i kraft för Schweiz den 1 januari 2021. Samma dag ersatte 2012 års avtal om offentlig upphandling 1994 års avtal.
[19] Avtal mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om vissa aspekter rörande offentlig upphandling, EGT L 114, 30.4.2002, s. 430.
[20] Albanien, Republiken Nordmakedonien, Montenegro och Serbien är kandidatländer för EU-medlemskap. Bosnien och Hercegovina samt Kosovo* är potentiella kandidater till EU-medlemskap.* Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/1999 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

EU:s ekonomiska aktörer som är etablerade i det undertecknande landet ska beviljas tillgång till offentliga upphandlingsförfaranden i nämnda land och behandlas på ett sätt som inte är mindre förmånligt än det sätt som nationella företag behandlas på så snart avtalet träder i kraft.

EU:s ekonomiska aktörer som inte är etablerade i det undertecknande landet ska beviljas tillgång till offentliga upphandlingsförfaranden i nämnda land och behandlas på ett sätt som inte är mindre förmånligt än det sätt som nationella företag behandlas på i nämnda land ett visst antal år efter det att avtalet har trätt i kraft.

3.4. Kapitel om upphandling i avtal inom ramen för grannskapspolitiken

3.4.1. Ukraina, Moldavien och Georgien

Ukraina, Moldavien och Georgien har, som en del av bredare associeringsavtal, undertecknat avtal med EU om att inrätta ett djupgående och omfattande frihandelsområde.

Ett sådant djupgående och omfattande frihandelsområde är kopplat till den bredare processen med tillnärmning av lagstiftningen. Frågan om offentlig upphandling är av särskild vikt i detta sammanhang: de tre länderna har samtyckt till att, inom en viss övergångsperiod och i enlighet med en detaljerad tidsplan, genomföra nästan all EU-lagstiftning om offentlig upphandling, som om de ingick i EU. De tre ländernas lagstiftning om försörjningsupphandling kommer därför i slutändan att grundas på de normer som fastställs i direktiv 2014/25/EU.

3.4.2. Armenien

EU:s och Armeniens bilaterala handelsförbindelser regleras av ett omfattande och fördjupat partnerskapsavtal. Förhandlingarna om avtalet avslutades i februari 2017. Det har tillämpats provisoriskt sedan juni 2018. Det nya avtalet ersätter partnerskaps- och samarbetsavtalet från 1999.

I och med att Armenien redan tillhandahöll en mycket omfattande räckvidd enligt avtalet om offentlig upphandling är den enda ytterligare aspekten i det bilaterala kapitlet att det klargör räckvidden när det gäller koncessioner för byggentreprenad. Det gäller alla de enheter som omfattas, däribland leverantörer av försörjningstjänster.

3.5. Övriga EU-avtal med åtaganden om offentlig upphandling

3.5.1. Andiska gemenskapen (Colombia, Peru och Ecuador)

EU har ett omfattande handelsavtal med Colombia och Peru, och det har tillämpats provisoriskt med Peru sedan den 1 mars 2013 och med Colombia sedan den 1 augusti 2013.

Ecuadors protokoll om anslutning undertecknades i november 2016 och har tillämpats provisoriskt sedan den 1 januari 2017.

När det gäller försörjning erbjöd Peru, i handelsavtalets bilaga om ”övriga enheter”, omfattning av enheter som är verksamma inom områdena energi, vatten, flygplatser och posttjänster för upphandling över tröskelvärden som är identiska för enheter som är verksamma inom försörjningssektorerna, vilket erbjuds av EU.

Colombia förtecknade upphandlande enheter på central nivå och reviderade omfattningen när det gäller enheter på regional nivå (handelskommitténs beslut nr 1/2017) och förtecknade, i bilagan ”övriga enheter”, ett antal oberoende enheter med verksamhet inom olika områden. EU har uttryckt

oro med anledning av att EU:s leverantörer inte beviljas nationell behandling inom ramen för vissa offentliga upphandlingskontrakt på regional nivå, i synnerhet på försörjningsområdet. Förhandlingar pågår i syfte att finna en ömsesidigt godtagbar lösning[21].

I bilagan till anslutningsprotokollet erbjuder Ecuador en räckvidd som omfattar upphandling av ett antal offentliga företag med verksamhet på områdena energi, telekommunikation, posttjänster, transporter (inbegripet järnvägar), vatten och avlopp.

3.5.2. Kanada

Det nya handelsavtalet mellan EU och Kanada (Ceta) började tillämpas provisoriskt den 21 september 2017. Kapitlet om upphandling innehåller betydande åtaganden om nya marknadstillträden från bägge parter.

Inom försörjningssektorerna bedriver de flesta statligt ägda leverantörerna i Kanada verksamhet som ”kronföretag”, dvs. statligt ägda företag som bedriver verksamhet på armlängds avstånd från regeringen. I och med åtagandet om upphandling när det gäller de flesta av dessa kronföretag utgör Ceta ett historiskt steg framåt genom att ge EU-anbudsgivare icke-diskriminerande tillgång till upphandling av kanadensiska leverantörer av el, transporter på järnväg och vattenvägar, lokaltrafik, dricksvatten och produktion, distribution och försörjning av gas. En detaljerad förteckning över berörda kanadensiska enheter återfinns i bilagorna 19-1 till 19-3 till Ceta.

3.5.3. Centralamerika

EU och Centralamerika har undertecknat ett associeringsavtal. Handelspelaren har tillämpats provisoriskt sedan den 1 augusti 2013 på Honduras, Nicaragua och Panama, sedan den 1 oktober 2013 på Costa Rica och Salvador och sedan den 1 december 2013 på Guatemala.

Följande åtaganden om marknadstillträde inom försörjningssektorerna är relevanta:

- Costa Rica inbegrep enheter inom områdena transporter, energi, vatten och el.
- Guatemala inbegrep enheter inom områdena telekom och hamnar.
- Nicaragua inbegrep enheter inom områdena posttjänster, energi, vatten och avlopp.
- Panama inbegrep enheter inom områdena el, transporter, vatten och avlopp.
- Honduras inbegrep en hamnmyndighet.

3.5.4. Irak

Avtalet om partnerskap och samarbete mellan EU och Irak har tillämpats provisoriskt sedan den 1 augusti 2012. Inom försörjningssektorerna överensstämmer Iraks åtaganden med EU:s åtaganden när det gäller vatten, el, transporter och energi.

3.5.5. Japan

Den 1 februari 2019 trädde avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan EU och Japan i kraft. När det gäller offentlig upphandling har EU fått bättre tillgång kontrakt som läggs ut på entreprenad i Japan av både statsförvaltningen och regionala och lokala förvaltningar. När det gäller försörjning är följande förbättringar noterbara:

[21] Rapporten om genomförandet av EU:s handelsavtal av den 12 november 2020 och tillhörande arbetsdokument från kommissionens avdelningar finns tillgängliga på: https://trade.ec.europa.eu

Järnvägar: En av EU:s prioriteringar inom förhandlingarna var att säkra bättre tillgång till den japanska marknaden för järnvägsmateriel och järnvägsinfrastruktur. Japan har i stor utsträckning gått med på att erbjuda detta genom att uttryckligen bevilja tillgång till upphandlingar av varor och tjänster för driftssäkerheten när det gäller persontransporter. Den s.k. klausulen om driftssäkerhet i avtalet om offentlig upphandling gäller fortfarande, men är sedan den 1 februari 2020 inte tillämplig på anbudsgivare från EU, eftersom dessa anbudsgivare kan stödja sig på det bilaterala avtalet.

Japan har även samtyckt till en skriftväxling om järnvägar, vilket gör att det nuvarande samarbetet mellan de två parterna rörande järnvägar förankras i frihandelsavtalet. Detta samarbete inbegriper industridialogen om järnvägar och den tekniska expertgruppen om järnvägar.

När det gäller försörjningssektorerna har Japan samtyckt till att öppna upphandlingar för anbudsgivare från EU när det gäller eldistribution (29 enheter). Dessutom har Japan gått samtyckt till att ge leverantörer från EU icke-diskriminerande tillgång till upphandlingsmarknader i 48 städer med omkring 300 000 invånare. Städerna motsvarar omkring 15 % av den japanska befolkningen. Det är viktigt i detta sammanhang, i och med att de flesta försörjningstjänsterna i Japan drivs på kommunal nivå.

3.5.6. Kazakstan

Det fördjupade partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Kazakstan undertecknades i december 2015, tillämpades provisoriskt sedan den 1 maj 2016 och trädde i kraft den 1 mars 2020. Det är det första handelsavtalet utan förmånsbestämmelser som innehåller ett omfattande kapitel om offentlig upphandling med ömsesidiga åtaganden om marknadstillträde. Dessa åtaganden om marknadstillträde omfattar inte försörjningsupphandling inom de områden som omfattas av direktiv 2014/25/EU.

3.5.7. Sydkorea

EU och Korea har långvariga förbindelser inom offentlig upphandling i egenskap av parter i avtalet om offentlig upphandling. Förbindelserna bekräftades på nytt när de flesta av reglerna i avtalet om offentlig upphandling, liksom åtagandena inom ramen för detsamma (inbegripet efterföljande ändringar), inbegreps i frihandelsavtalet. Frihandelsavtalet har tillämpats provisoriskt sedan juli 2011 (och ratificerades formellt i december 2015). Det reviderade avtalet om offentlig upphandling har varit tillämpligt på EU och Korea sedan januari 2016.

Inom försörjningssektorerna har Korea gjort åtaganden om att öppna upphandlingar för företag från EU när det gäller enheter som är verksamma inom områdena energi, vatten, el, lokaltrafik och järnvägar, inbegripet höghastighetsjärnvägar (från det att det reviderade avtalet om offentlig upphandling träder i kraft).

3.5.8. Singapore

EU och Singapore undertecknade ett handelsavtal den 19 oktober 2018. Efter Europaparlamentets godkännande den 13 februari 2019 och rådets beslut om ingående av avtalet den 8 november 2019 trädde frihandelsavtalet i kraft den 21 november 2019. Kapitlet om offentlig upphandling, en del av handelsavtalet, innehåller bestämmelser om upphandling som grundas på avtalet om offentlig upphandling. Singapore och EU är parter i avtalet om offentlig upphandling. Både EU och Singapore har gått längre än WTO-åtagandena om offentlig upphandling i handelsavtalet.

När det gäller försörjningstjänster har Singapore tillhandahållit fler öppningar än i avtalet om offentlig upphandling, eftersom den för upphandling öppnade upp viss försörjning såsom energi (elmarknadsmyndigheten) och inbegrep ytterligare upphandlande enheter, t.ex. offentliga enheter som är verksamma inom områdena flygplatser och lokaltrafik.

3.5.9. Vietnam

Europeiska unionen och Vietnam undertecknade ett handelsavtal och ett avtal om investeringsskydd den 30 juni 2019. Handelsavtalet ingicks av rådet den 30 mars 2020 och trädde i kraft den 1 augusti 2020.

Avtalet ger möjlighet att öka handeln och stödja arbetstillfällen och tillväxt på båda sidor genom att öppna upp tjänstemarknaden och marknaden för offentlig upphandling. Företag från EU kommer att ha bättre tillgång till vietnamesiska marknader för offentlig upphandling än företag från andra länder. Kapitlet om offentlig upphandling i handelsavtalet innehåller upphandlingsbestämmelser som grundas på principerna om icke-diskriminerande, öppna och rättvisa upphandlingsförfaranden i avtalet om offentlig upphandling.

När det gäller omfattningen av marknadstäckningen i försörjningssektorerna, i avtalets bilaga om ”övriga enheter”, förtecknar Vietnam 42 enheter, däribland enheter med verksamhet inom områdena järnvägar (Vietnam Railways) och el (Vietnam Electricity). EU gör ömsesidiga åtaganden gentemot Vietnam och öppnar upp tillträdet till två av de försörjningssektorer som omfattas enligt avtalet om offentlig upphandling: el och järnvägar.

3.5.10. Förenade kungariket

Den 24 december 2020 slöt Europeiska unionen och Förenade kungariket ett handels- och samarbetsavtal[22], och det började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021.

Avtalet innehåller några av de mest ambitiösa bestämmelserna om offentlig upphandling som någonsin har godkänts av Europeiska unionen, och går bortom åtagandena enligt avtalet om offentlig upphandling. Det fastställer regler om användning av elektroniska medel inom upphandling, elektroniskt offentliggörande av meddelanden, miljömässiga, sociala och arbetsrättsliga hänsyn samt nationella överprövningsförfaranden. Europeiska unionen och Förenade kungariket utvidgade den ömsesidiga omfattningen av marknadstillträdet så att det gick längre än avtalet om offentlig upphandling genom att lägga till gas- och värmedistribution, privata företag med särskilda och exklusiva rättigheter samt en rad ytterligare tjänster inom områdena besöksnäring, telekom, fastigheter, utbildnings och andra företagssektorer.

Avtalet fastställer vidare icke-diskriminering av företag från EU som är etablerade i Förenade kungariket (och vice versa) när det gäller all upphandling (dvs. inbegripet upphandling som understiger tröskelvärdena i avtalet om offentlig upphandling och handels- och samarbetsavtalet och upphandling som ej omfattas).

4. PÅGÅENDE BILATERALA FÖRHANDLINGAR OCH AVTAL SOM INTE UNDERTECKNATS ÄN

[22] Avtal om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, EUT L 444, 31.12.2020, s. 14.

Förhandlingar om handelsavtal, vilka alla har som mål att inbegripa kapitel om offentlig upphandling, pågår med Australien, Azerbajdzjan, Chile, Indonesien, Kirgizistan, Nya Zeeland och Uzbekistan.

EU och Mercosur nådde en principöverenskommelse (om handelsdelen i associeringsavtalet) den 28 juni 2019. EU och Mexiko nådde en principöverenskommelse den 21 april 2018, vilken kompletterades med ett avtal om offentlig upphandling på regional nivå som slöts i april 2020.

5. SLUTSATSER

Europeiska unionen har i många år ställt sig bakom öppnandet av upphandlingsmarknader genom att undanröja hinder.

Europeiska unionen fortsätter i detta sammanhang att stödja anslutning av nya medlemmar till avtalet om offentlig upphandling, som fortsatt är ett avgörande instrument för att öppna upp internationella upphandlingsmarknader inom ramen för WTO. Parallellt med detta fortsätter Europeiska unionen att förhandla fram och genomföra ambitiösa bilaterala och regionala handelsavtal. Dessa insatser på multilateral och bilateral nivå kommer att göra det möjligt för företag från unionen att dra nytta av ytterligare möjligheter, däribland i försörjningssektorerna, på grundval av öppenhet, nationell behandling och icke-diskriminering.